

# O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali 1-son. 3-qism. Noyabr-2025

**Tasviriy san'at darslarida ijodiy tafakkur va muammoli vazifalarni  
qo'llashning pedagogik imkoniyatlari**

**Gadoyev Ibrohim Niyozovich**

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi” kafedrası v/b dotsenti

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada tasviriy san'at darslarida o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishda muammoli vazifalarni qo'llashning pedagogik imkoniyatlari tahlil qilingan. Maqolada turli didaktik metodlar, interfaol mashg'ulotlar va amaliy topshiriqlar orqali o'quvchilarning badiiy tafakkurini rivojlantirish yo'llari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, o'quvchilarning mustaqil fikrlash va ijodiy yechimlar topish qobiliyatini rag'batlantirish usullari yoritilgan.

**Kalit so'zlar:** tasviriy san'at, ijodiy tafakkur, muammoli vazifa, pedagogik metodlar, interfaol dars, badiiy tarbiya, o'quvchi faoliyati.

Hozirgi ta'lim tizimida o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish, ularni mustaqil fikrlashga va muammolarni hal qilishga yo'naltirish muhim pedagogik vazifalardan biridir. Tasviriy san'at fani nafaqat rasm chizish va texnik ko'nikmalarni o'rgatadi, balki o'quvchilarning ijodiy tafakkuri va badiiy sezgirligini rivojlantiradi.

O'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishda dars mazmuni va metodik yondashuvlar katta rol o'ynaydi. Interfaol metodlar va muammoli vazifalar o'quvchilarni san'at asarlarini tahlil qilish, o'z ijodiy ishlarini yaratish va turli badiiy yechimlar topishga undaydi. Shu bilan birga, o'quvchilar mustaqil fikrlash, ijodiy qarorlar qabul qilish va o'z badiiy ishlarida o'ziga xos uslub yaratish ko'nikmalarini shakllantiradilar.

Tasviriy san'at darslarida muammoli vazifalarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Muammoli vazifalar o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, turli badiiy yechimlar topishga va san'at asarlarini tahlil qilishga yo'naltiradi. Shu sababli dars mazmuni va metodik yondashuvlar o'quvchilarning ijodiy salohiyatini faollashtirishga qaratilishi zarur.

Pedagogik nuqtai nazardan, muammoli vazifalar o'quvchilarni tanqidiy va tahliliy fikrlashga o'rgatadi. Masalan, “San'at asaridagi rang uyg'unligini qanday yaxshilash mumkin?” yoki “Kompozitsiyada diqqatni markazga jalb qilishning qanday usullari mavjud?” kabi savollar o'quvchilarni mustaqil izlanish va ijodiy yechimlar ishlab chiqishga undaydi. Shu orqali o'quvchilar o'z fikrini bayon etish, badiiy qarashlarini rivojlantirish va ijodiy g'oyalarni amalda qo'llash imkoniga ega bo'ladi.

Interfaol metodlar muammoli vazifalarni qo'llash jarayonini yanada samarali qiladi. Masalan, “guruh muhokamasi”, “aqliy hujum” va “rol o'ynash” metodlari

# **O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali**

## **1-son. 3-qism. Noyabr-2025**

o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb qiladi, ularni ijodiy fikrlashga va turli yechimlarni sinab ko'rishga undaydi. Shu bilan birga, interfaol metodlar o'quvchilarning bir-biridan o'rganishi, o'z g'oyalarini baham ko'rish va tanqidiy fikr bildirish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Loyiha asosida o'qitish (project-based learning) ham muammoli vazifalarni samarali qo'llash vositasi hisoblanadi. O'quvchilar o'z loyihalarini yaratish jarayonida nafaqat texnik ko'nikmalarni o'rganadilar, balki estetik qarashlarini ham rivojlantiradilar. Masalan, milliy ornamentlar asosida kompozitsiya yaratish, rang uyg'unligini va shakl ritmini tahlil qilish orqali ular san'atni chuqurroq anglay boshlaydilar. Shu bilan birga, loyiha ishlari o'quvchilarning mustaqil izlanish va ijodiy yechimlar topish qobiliyatini oshiradi.

Multimedia va raqamli vositalardan foydalanish muammoli vazifalarni amalga oshirish jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Tasviriy san'at darslarida interaktiv taqdimotlar, video materiallar va raqamli dizayn dasturlari o'quvchilarga o'z ijodiy ishlarini turli formatlarda yaratish imkonini beradi. Masalan, milliy naqshlarni raqamli formatda qayta ishlash va o'z kompozitsiyalarida qo'llash o'quvchilarning innovatsion yondashuvini rivojlantiradi.

Flipped classroom (teskari sinf) texnologiyasi ham muammoli vazifalarni qo'llashda samarali hisoblanadi. Ushbu yondashuvda o'quvchilar darsdan oldin materiallarni o'rganadilar, dars vaqtida esa ularni muhokama qilib, amaliy mashqlar bajaradilar. Bu jarayon o'quvchilarning mustaqil fikrlashini va ijodiy yechimlar ishlab chiqish qobiliyatini oshiradi. Shu bilan birga, o'qituvchi o'quvchilarga yo'naltiruvchi va rag'batlantiruvchi sifatida yordam beradi, darsni individual va guruh ishlari bilan boyitadi.

O'quvchilarda ijodiy tafakkurini rivojlantirishda rag'batlantirish muhim rol o'ynaydi. Ularni san'at asarlarini tahlil qilish, o'z ishlarini namoyish qilish va sinfdoshlari bilan baham ko'rishga jalb qilish ijodiy faollikni oshiradi. Shu bilan birga, o'qituvchi konstruktiv fikr bildirish va ijodiy g'oyalarni mustaqil ishlab chiqishga o'rgatadi. Bu o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodiy tafakkur va estetik idrokni rivojlantiradi.

Shovdirov S.A. tadqiqotlariga ko'ra, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash tasviriy san'at darslarining samaradorligini oshiradi, o'quvchilarda ijodiy tafakkur va muammoli vazifalarni yechish qobiliyatini rivojlantiradi va ularni ijodiy tafakkurga ega shaxslar sifatida tarbiyalaydi (Shavdirov, 2025). Interfaol va amaliy metodlar o'quvchilarning fikrlash jarayonini faollashtiradi, ularni turli badiiy yechimlar yaratishga undaydi.

Milliy badiiy an'analarni darsga kiritish esa o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishga yordam beradi. Milliy naqshlar va ornamentlar asosida muammoli

# O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali 1-son. 3-qism. Noyabr-2025

vazifalarni bajarish o'quvchilarga o'z xalqining madaniy merosini anglash va uni ijodiy yo'l bilan ifodalash imkonini beradi. Shu tarzda muammoli vazifalarni qo'llash o'quvchilarning estetik va ma'naviy rivojini bir vaqtning o'zida ta'minlaydi.

Natijada, tasviriy san'at darslarida muammoli vazifalarni qo'llash nafaqat texnik ko'nikmalarni o'rgatadi, balki o'quvchilarni ijodiy tafakkurga ega, estetik qarashga ega va mustaqil fikrlaydigan shaxslar sifatida tarbiyalaydi. Shu sababli, darslarni rejalashtirishda interfaol metodlar, loyiha ishlari, multimedia va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni uyg'unlashtirish muhim ahamiyatga ega.

Tasviriy san'at darslarida muammoli vazifalarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy tafakkurini, estetik didini va mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda muhim vositadir. Interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, multimedia va raqamli texnologiyalar o'quvchilarning ijodiy faolligini oshiradi, ularni san'atga qiziqtiradi va turli badiiy yechimlar yaratishga yo'naltiradi.

Shovdirov S.A. tadqiqotlariga ko'ra, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni tasviriy san'at darslariga tatbiq etish o'quvchilarda ijodiy tafakkur va muammoli vazifalarni yechish qobiliyatini rivojlantiradi, ularni ijodiy tafakkurga ega shaxslar sifatida tarbiyalaydi. Shu bois, o'qituvchilar darslarni interfaol, amaliy va innovatsion metodlar bilan boyitib, o'quvchilarning ijodiy va estetik rivojlanishini ta'minlashlari zarur.

Milliy badiiy an'analarni qo'llash esa o'quvchilarda milliy madaniyatga hurmatni shakllantiradi va ularni ijodiy tafakkur bilan uyg'un rivojlantiradi. Natijada, tasviriy san'at darslarida muammoli vazifalarni qo'llash o'quvchilarning texnik, badiiy, estetik va ma'naviy rivojlanishini bir vaqtning o'zida ta'minlaydi.

## Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavdirov S. A. *Method of Organization of Classes in Higher Education Institutions Using Flipped Classroom Technology* // AIP Conference Proceedings. – 2025.
2. Shavdirov S. A. *Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons* // Eastern European Scientific Journal. – 2017.
3. Ibraimov X., Shovdirov S. *Theoretical Principles of the Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students* // Science and Innovation. – 2023.
4. Shovdirov S. A. *Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari* // Inter education & global study. – 2024.
5. Шавди́ров С. А. *Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари* // Современное образование (Узбекистан). – 2017.

**O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR  
TADQIQOTLAR-Jurnali  
1-son. 3-qism. Noyabr-2025**